

JAARVERSLAG 2008

**Stedelijk Museum
De Lakenhal Leiden**

INHOUD

3	VOORWOORD
4	TENTOONSTELLINGEN
5	GESCHIEDENIS VAN LEIDEN
5	OUDE SCHILDERKUNST EN KUNSTNIJVERHEID
6	MODERNE KUNST
8	ACTUELE KUNST
13	PUBLIC RELATIONS
15	PUBLIEKSBEGELEIDING EN EDUCATIE
20	BRUIKLEEN- EN COLLECTIEVERKEER
26	PERSONEEL EN ORGANISATIE
27	FINANCIEEL VERSLAG
28	JAARVERSLAG 2008 VERENIGING VAN BELANGSTELLENDE IN DE LAKENHAL

Colofon

Stedelijk Museum De Lakenhal 2008

Met bijdragen van

J.A.W. de Bruin
M. van Dommele
M.E. van Iterson
E.P. van der Kamp
N. Roepers
C.J.J. Vogelaar
D. Wintgens Hötte
R. Wolthoorn
J. Zijlmans

Samenstelling en redactie

M.E. van Iterson

Vormgeving

Luna Maurer en Jonathan Puckey

Assistentie

Linn Eriksen

Dit jaarverslag verscheen op
1 oktober 2009.

VOORWOORD

Bij het verschijnen van dit jaarverslag heeft De Lakenhal een wisselend directeurschap achter de rug. In het jaar 2008 was Edwin Jacobs directeur, hij trad aan op 1 september 2007 en nam op zondag 22 maart 2009 met een laatste Director's talk afscheid in het museum. Per 1 april 2009 nam hij de leiding op zich van het Centraal Museum te Utrecht. Het 'voorwoord van de directeur' ontbreekt in dit jaarverslag omdat het schrijven van dit verslag na zijn vertrek een aanvang nam.

TENTOON- STELLINGEN

De Lakenhal

t/m 20 mei

De botanische tekeningen van Janneke Brinkman en Linnaeus in Leiden (dubbeltentoonstelling)

22 februari t/m 1 juni

Stad van boeken. Zeven eeuwen lezen in Leiden

11 juli t/m 14 september

Kamerlingh Onnes. Een familie in Koude en Kunst

11 juli t/m 14 september

Selectie uit de jaren '50 en '60

19 september t/m 5 oktober

Reflecties

3 oktober 2008 t/m 4 januari 2009

De collectie Amphora

21 oktober 2008 t/m 15 februari 2009

Jan Wolkers

28 oktober 2008 t/m 4 januari 2009

90 Jaar Vriendschap

De Lakenhal in Scheltema

t/m 20 januari

CO-OP's eindresultaten

22 februari t/m 13 april

Boek in wording: het Syndroom van Stendhal en Missingbooks

27 april t/m 29 juni

On the Sensations of Sound

27 september 2008 t/m 4 januari 2009

Schelt(h)ema 7: Ruchama Noorda: Statisch vooruitgangsmonument

27 en 28 september

Kunstroute 2008

GESCHIEDENIS VAN LEIDEN

Jori Zijlmans
conservator

22 februari t/m 1 juni
Stad van Boeken. Zeven eeuwen lezen in Leiden.

In deze tentoonstelling werd uitvoerig aandacht besteed aan de ontwikkeling van het maken, verhandelen en lezen van teksten in handgeschreven en gedrukte vorm in een van de meest vooraanstaande steden van Holland. De tentoonstelling begon met de introductie van het schrift in Leiden, ergens op het einde van de twaalfde, begin dertiende eeuw. Eindpunt was de moderne tijd waarin traditionele vormen van boekgebruik moeten concurreren met allerlei nieuwe manieren van tekstoverdracht.

OUDE SCHILDERKUNST EN KUNST- NIJVERHEID

Christiaan Vogelaar
conservator

april t/m augustus
De groepsportretten van Matthijs Naiveu
en Jacob van der Merck

De ingrijpende restauratie van twee groepsportretten uit de eigen verzameling waren aanleiding voor een speciale presentatie. Het grote portret van de *Regenten van het Leidse Turfdragersgilde* door Matthijs Naiveu uit 1677 was al veertig jaar niet te zien geweest en werd voor het eerst weer getoond met een uitvoerige documentatie van de restauratie door Restauratie Atelier Amsterdam. Niet minder spectaculair was de restauratie van de twee schutterstukken door Jacob van der Merck uit 1651 door restaurator Menno Dooijes in Makkum. In de presentatie werd nader ingegaan op de oorspronkelijke functie en plaatsing van de werken in de Doelen en de twee overige werken uit de serie die verloren zijn gegaan. De presentatie lag in handen van Dr A.M. Dzidzaria.

3 oktober 2008 t/m 4 januari 2009
De collectie Amphora

Voor het eerst werd de omvangrijke verzameling aardewerk van de Tegel- en Faiencefabriek Amphora uit Oegstgeest integraal tentoongesteld. Aanleiding was het 125-jarig jubileum van de Vereniging Rembrandt die de aankoop in 2005 mede mogelijk had gemaakt. Het betreft de verzameling van Abraham van Iterson die in 2005 in vrijwel zijn totaliteit kon worden aangekocht. De verzameling biedt een nagenoeg compleet overzicht van de productie aan sierborden- en vazen van de fabriek die werd opgericht in 1908 en bleef produceren tot 1933. De fabriek had een grote reputatie dankzij de inzet van toonaangevende ontwerpers als Chris van der Hoef die eerder voor de fabriek Rozenburg in 's-Gravenhage had gewerkt. Het ontwerp van de presentatie lag in handen van Ramin Visch uit Amsterdam.

Publicatie

Christiaan Vogelaar, 'Ars longa, vita brevis. Het boek in de Leidse schilderkunst van de Gouden Eeuw'. In: *Stad van Boeken. Handschrift en druk in Leiden 1260 – 2000*. Red. A.Th. Bouwman, B.P.M. Dongelmans, P.G. Hoftijzer, E.T. van der Vlist en C. Vogelaar, Primavera Pers / Uitgeverij Ginkgo, Leiden 2008, p. 266 – 287

MODERNE KUNST

Doris Wintgens Hötte
conservator

11 juli t/m 14 september

Kamerlingh Onnes. Een familie in Koude en Kunst.

Deze tentoonstelling is georganiseerd in samenwerking met Museum Boerhaave, Leiden. Aanleiding was het feit dat de Leidse natuurkundige Heike Kamerlingh Onnes op 10 juli 1908 als eerste helium vloeibaar kreeg bij een temperatuur van -273° Celsius. Boerhaave besteedde hier aandacht aan met de tentoonstelling 'Jacht op het absolute nulpunt'. De Lakenhal belichtte de artistieke tak van de familie, met werk van Menso, Harm en Marijke Kamerlingh Onnes. Tijdens de tentoonstelling was de toegang gratis in beide musea.

11 juli t/m 14 september

Selectie uit de jaren '50 en '60

Expositie met werk uit de museumcollectie van Pieter Geraedts, Kees Buurman, Wim de Haan, Fer Hakkaart, Coba Ritsema, Will H. Tweehuysen, Lucia Steinbach, Kees Verwey, J.J. Ravelli, Bob Bonies, Gijs Zaalberg, Meindert Zaalberg, Herman Zaalberg jr.. Aan deze verzameling uit eigen collectie werden vier schilderijen van de "herontdekte" Jos Mertens toegevoegd uit particulier bezit. Jos Mertens (1911 – 1964) woonde en werkte in Leiden in de periode 1941 – 1964. In 1968 organiseerde de gemeente Leiden een grote tentoonstelling van zijn werk in De Waag.

Herinrichting

De zaal moderne kunst (zaal 17) is heringericht met werk van Theo Lohman, Floris Verster, Theo van Doesburg, Roeland Koning en Henri van Daalhoff.

Publicatie

D. Wintgens Hötte, *Isaac Israëls*. Tekenen met olieverf. Publicatie bij de gelijknamige tentoonstelling in Slot Zeist, 15 januari – 30 maart 2008.

Rob Wolthoorn
conservator

19 september t/m 5 oktober

Reflecties

In 2007 maakte Marlies van Boekel elke dag op ongeveer hetzelfde tijdstip een foto van de gevel van De Lakenhal en een foto van de weerspiegeling in de Oude Singel. Van deze foto's werden twee animaties gemaakt die tegenover elkaar in de oude hal werden geprojecteerd. De versnelde weergave van een jaar De Lakenhal toonde een subtiel kleurenspeel in de gevel en verrassend heldere weerspiegelingen in het troebele water, afgewisseld door hallucinerend abstracte patronen.

21 oktober 2008 t/m 4 januari 2009

Jan Wolkers

Bijna 40.000 bezoekers trok de grote overzichtstentoonstelling van Jan Wolkers die precies een jaar na zijn dood open ging. De tentoonstelling was opgezet als een parcours door het gehele

museum. De bezoeker kon daardoor de ontwikkeling van Wolkers als veelzijdig kunstenaar volgen en tegelijkertijd met een frisse blik, als het ware door de ogen van een jeugdige en leergierige Wolkers, de museumcollectie herontdekken. Gedichten en fragmenten uit zijn literaire werk waren tussen zijn beeldende kunst en tussen de collectie van De Lakenhal op de muren te lezen. In de grote 17de-eeuwse zaal op de eerste verdieping was een "lounge"bibliotheek ingericht. Hier werden ook discussie-bijeenkomsten en lezingen georganiseerd rond de hoofdthema's uit Wolkers oeuvre.

De herinnering aan Wolkers wordt de rest van 2009 levend gehouden in het project 'Levend Archief' van Luna Maurer en Roel Wouters. In een duinpan bij de Wassenaarse Slag kan iedereen een hommage aan Wolkers brengen. De gefilmde fragmenten worden verzameld op www.levendarchief.nl waar bezoekers de filmpjes zelf opnieuw kunnen ordenen. De gezamenlijke film wordt ook vertoond in het museum.

Behoud en Beheer

In 2008 is het standplaatsen van alle objecten in zowel de museumdepots als in de vaste opstelling voltooid. Ook is een depotruimte in Den Haag volledig gestandplaatst, gefotografeerd en opgemeten en werden de daar aanwezige 187 werken afkomstig uit de voormalige collectie Kunstuitleen Leiden van correcte inventarisnummers voorzien. In het tweede depot in Den Haag konden deze werkzaamheden door ruimtegebrek maar deels worden uitgevoerd. Na oplevering van het derde depot in januari 2009 zal deze actie worden afgerond. In de museumdepots zijn nieuwe indelingen en verbetering van bewaaromstandigheden bij een aantal deelcollecties gerealiseerd. Zoals de collectie vlakglas, die is gesorteerd met het oog op een conserverings- en restauratieproject en de collectie tinnen soldaatjes die onzichtbaar in dozen was verpakt. De collectie stalenboeken is dit jaar van definitieve inventarisnummers voorzien.

In dit jaar is ook gestart met een online-schoonmaakrooster voor de collectie op zaal en voor de depots. Betere afstemming van herinrichting en schoonmaak en tijdig reageren op overbelasting van de depotmedewerkers is daardoor mogelijk. Het in 2007 aangevangen scanproject voor grootbeelddia's is door tijdgebrek van de fotograaf helaas in dit jaar nog niet afgerond.

Van 10 november 2008 t/m 30 januari 2009 liep Sylvana Bol, tweedejaarsstudent aan de Reinwardt Academie, stage bij de afdeling Behoud en Beheer.

ACTUELE KUNST

Nicole Roepers
projectmanager

De Lakenhal programmeerde drie tentoonstellingen, drie symposia en zes activiteiten in cultuurverzamelgebouw Scheltema. Een aantal van de projecten werd samen met de andere partners van Scheltema georganiseerd: De Veenfabriek, Stichting Scheltema en Universiteit Leiden.

t/m 20 januari
Eindpresentatie CO-OPs

Presentatie van de eindresultaten van CO-OPs: inter-territoriale verkenningen in kunst en wetenschap. In zeven duoprojecten onderzochten een kunstenaar en een wetenschapper een jaar lang gezamenlijk een thema. De begeleidende publicatie, ontworpen door Gerard Unger en Hansje van Halem, werd genomineerd voor het best vormgegeven boek in 2007.

22 februari t/m 13 april
SCHELT(H)EMA 5: Boek in wording:
het Syndroom van Stendhal en Missingbooks

Het project SCHELT(H)EMA 5 werd afgestemd op de tentoonstelling *Stad van Boeken, zeven eeuwen lezen in Leiden* in De Lakenhal. In Scheltema leverden de installaties *Boek in wording: het Syndroom van Stendhal en Missingbooks* van schrijfster en beeldend kunstenaar Maria Barnas een vernieuwende context waarin het 'conservatieve' onderwerp van het boek voor het voetlicht werd gebracht.

20 maart
Symposium Boek of Scherm

In het kader van *Stad van Boeken* organiseerde hoogleraar en letterontwerper Prof. Gerard Unger (Faculteit der Kunsten Universiteit Leiden) in samenspraak met Scheltema, De Lakenhal en de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunst in Den Haag, een symposium over de rol van boeken én beeldschermen als drager van veranderlijke cultuur. De theaterzaal van Scheltema was gevuld met ruim 200 ontwerpers en studenten die luisterden naar de presentaties van vormgevers Irma Boom en Luna Maurer en *Mediamatic* directeur Willem Velthoven en deelnamen aan een debat onder leiding van Gerard Unger.

5 en 6 april
Festival S5/Open Boek

S5 is de term waaronder de gezamenlijke partners in Scheltema een aantal keer per jaar een interdisciplinair kunstfestival organiseren. *S5/Open boek* was gerelateerd aan de tentoonstelling *Stad van Boeken* en bestond uit een mix van boeklezingen (door schrijfster Lisa de Rooij), presentaties, beeldende kunst, animaties, afgewisseld met muziek (door o.a. voormalig Tröckener Kecks voorman Rick de Leeuw), theater, gedichten (voorgelezen door Onno Blom) en verhalen voor zowel kinderen als volwassenen, plus een zevengangen historisch diner uit klassieke kookboeken.

26 en 27 april
Scholar on Stage: Symposium on Sound

In het samenwerkingsproject *Scholar on Stage* onderzoeken theatergezelschap Veenfabriek en de afdeling Kunstgeschiedenis van de Universiteit Leiden de wederzijdse uitwisseling en confrontatie tussen de kunsten en wetenschap. Eerste aflevering in deze reeks was het interdisciplinair onderzoek naar de ontwikkeling van de vroeg elektronische en contemporaine muziek door de techniekfilosoof John Heymans. Ter afronding van zijn proefschrift organiseerden Universiteit Leiden, De Veenfabriek en De Lakenhal op 26 en 27 april het weekend *Symposium on Sound*. In optredens, expertmeetings en een tentoonstelling stond de wederzijdse beïnvloeding tussen kunst en wetenschap, toegespitst op geluid, centraal. Het Sirene Orkest was een bijzondere demonstratie van hoe onderzoek kan leiden tot een nieuw gebruik van oude klanken. Op zondagavond wist Laurie Anderson de uitverkochte theaterzaal van Scheltema te boeien met scherpe uitspraken over muziek, kunst en 'city culture' en een klein optreden met het Singsong Orkest van de Veenfabriek.

26 april t/m 29 juni
Scholar on Stage: On the Sensations of Sound

In deze tentoonstelling werd bestaand werk van Carsten Nicolai en Suchan Kinoshita (opnieuw geproduceerd) gecombineerd met nieuw werk van James Beckett, John van Oostrum en Der Wexel. Het was een uitdaging om een zestal geluidswerken tentoon te stellen in eenzelfde ruimte, maar door een goede compositie in de tijd en in de ruimte, bleek dit een mooi geheel te vormen. Op de bijna wekelijkse miniconcerten op papier van kunstenaar Jochem van Tol kwam steeds weer nieuw publiek af. Het Sirene Orkest trok de aandacht van de redactie van het veelbekeken *De Wereld Draait Door*. Enkele dagen na het symposium werd het orkest daar gepresenteerd. De Volkskrant wijdde een artikel aan het gehele symposium, evenals de lokale kranten: universiteitskrant Mare en het Leidsch Dagblad.

29 mei
 Symposium met Alberto Manguel:
 Lezen in een gedigitaliseerde samenleving

Universiteit Leiden, uitgeverij Ginko en Lakenhal besteedden in Scheltema ook aandacht aan de toekomst van het boek in een gedigitaliseerde samenleving. Speciale gast Alberto Manguel, schrijver van *A History of Reading* en eigenaar van een bibliotheek met meer dan 30.000 boeken, verdedigde de stelling dat het boek in onze cultuur een unieke waarde vertegenwoordigt ten opzichte van andere vormen van informatie en kennisoverdracht. De hierop volgende paneldiscussie werd geleid door Adriaan van der Weel, hoogleraar Book and Digital Media Studies aan de Universiteit Leiden.

27 en 28 september
Kunstroute 2008

De jaarlijkse atelier- en galerieroute door Leiden vormt dé opening van het beeldende kunstseizoen en het promotiemoment van Leidse kunstenaars aan (nieuw) publiek. Zo'n 5000 bezoekers bezochten de kunstenaars op hun werkplek. Dit jaar namen 128 kunstenaars deel en 22 galeries. Ruim 710 basisscholieren namen deel aan het Kunstroute scholenproject, dat in het teken stond van het woord van Jan Wolkers. De leerlingen kregen een rondleiding door de tentoonstelling *Jan Wolkers*, gingen bij kunstenaars op atelierbezoek en kregen workshops op school.

26 september t/m 4 januari
SCHELT(H)EMA 7: Ruchama Noorda:
Statisch Vooruitgangsmonument

De eerste solopresentatie van beeldend kunstenaar Ruchama Noorda, die in 2007 in Leiden de (eerste) *Hermine van Bers aanmoedigingsprijs voor kunstenaars onder de 35 jaar* in ontvangst nam. Noorda werd gevraagd de ruimten van Scheltema te gebruiken voor een nieuwe installatie, waarvan het uitgangspunt de collectie en aanwinsten oude en nieuwe kunst van het Stedelijk Museum De Lakenhal zou worden. Met museumstukken uit begin van de vorige eeuw en haar eigen werk vormde zij een 'Gesamtkunstwerk' waarbinnen haar geloof in het verlangen naar een alles omvattende ideologie en avant-garde tot uiting kwam. Onderdeel hiervan was een film gebaseerd op obscure vroeg 20ste-eeuwse dansfilms.

19 september
Kunstshot festival 2008

Tijdens het jaarlijkse kunstshot festival zetten Leidse culturele instellingen hun deuren open voor CKV leerlingen. In Scheltema kregen 240 leerlingen een workshop van Leidse kunstenaars. Met slechts zwart plakplastic tot hun beschikking verbeeldden zij op de meest fantasierijke manieren woorden op een perspex plaatje. Tijdens de Kunstroute werden de resultaten in Scheltema geëxposeerd.

26 september t/m 20 december
Dropstuff preview: HOTSPOT in Scheltema

DROPSTUFF.NL is een landelijk platform voor mediakunst en e-culture met twee fysieke presentatievormen: HOTSPOTS, kleine units op diverse locaties in Nederland en een groot rondreizend paviljoen met een enorme LED-wall. De HOTSPOTS worden geplaatst in musea, bibliotheken, stations, scholen en kunstacademies en hiervan was een eerste preview te zien in Scheltema. Men kan er zelfgemaakte filmpjes uploaden die vervolgens via internet naar alle locaties tegelijk gestuurd worden. Het paviljoen reist rond langs centrale pleinen in Nederlandse steden. Hiermee is het project ook echt aanwezig in de fysieke openbare ruimte. Op deze manier ontstaat er een interactief platform met een ongekend grote reikwijdte.

DROPSTUFF.NL werkt met het thema ‘vrijheid van meningsuiting in relatie tot kunst en nieuwe media’. Doelgroep van dit project zijn jongeren tussen 12 en 18 jaar. Leiden en Stedelijk Museum De Lakenhal zijn vanaf het eerste moment bij het project betrokken geweest. Eind 2009 komt het paviljoen van DROPSTUFF.NL naar de Beestenmarkt in Leiden.

25 oktober t/m 2 november
Week van de keramiek

De regio Holland Rijnland heeft een rijke keramiekgeschiedenis. Dwars door dit gebied stroomt de rivier de Oude Rijn die voor de aanvoer van klei en de afvoer van producten van grote betekenis is geweest. De gemeenten Leiden, Leiderdorp, Katwijk en Oegstgeest vierden daarom de *Week van de keramiek*, georganiseerd door het Kunstgebouw. In Scheltema werd een film over de hoogbejaarde keramisch vormgever Ravelli vertoond. Verder konden bezoekers een boottocht maken tussen Leiden en Leiderdorp of tussen Oegstgeest en Leiden, een fietstocht maken, workshops volgen of de vele tentoonstellingen bezoeken. Bovendien opende Nederlands enige nog werkende kleiwarenfabriek *Gebr. Ginjaar* te Leiderdorp zijn deuren.

22 & 23 november
S5 Strikt vertrouwelijk

In het S5 weekend *Strikt Vertrouwelijk* ging het vooral over de menselijke, poëtische en kunstzinnige kant van het geheim. Er was veel te zien en te beleven. Psycholoog Andreas Wismeijer gaf een lezing over de waarde van geheimen in het dagelijks bestaan; Hans den Hartog onthulde alles over geheimtaal en Europarlementariër Sophie in 't Veld was te gast als internationaal deskundige op het gebied van privacyrechten. In het Scheltema cybercafé konden computerfreaks terecht met alle vragen over hun laptop en cyberspace en er was een diner vol verrassingen. Publicist en musicus Arjan Witte vertelde over zijn passie voor Oswald Spengler en werd muzikaal ondersteund door een mystery-guest (Spinvis). Tenslotte was er ook nog een erotisch literaire audio-installatie onder de noemer *Mieke Maaike's Obscene Kapsalon* en een beeldende kunstinstallatie van Simone de Jong.

Kunst in de openbare ruimte

14 november
Onthulling Kinderen Overbruggen, door Fleur van den Berg, in de Stevenshof

Kunstenaar Fleur van den Berg maakte samen met 180 kinderen uit de Stevenshof kleurrijke glazen wanden voor de brug over de Veenwatering aan de Stevenshofdreef. In dit project werkten alle organisaties in de wijk preventief samen ter verbetering van de veiligheid. Het is het eerste project binnen het nieuwe initiatief ‘Wijken voor Kunst’, dat gefinancierd wordt door het Druckerfonds en Fonds 1818. De enige voorwaarde hierbij is dat ieder kunstproject de sociale samenhang in de betreffende wijk of buurt zal bevorderen. De Lakenhal had een adviserende rol in de organisatie van het project.

14 december

Onthulling kunstopdracht ter herinnering aan de bombardementen op Leiden in 1944

In 2007 gaf de Gemeente Leiden het Stedelijk Museum De Lakenhal de opdracht om een kunstopdracht uit te schrijven ter herinnering aan de 'vergeten' bombardementen door de geallieerden in december 1944, waarbij 63 Leidse burgers omkwamen en vele gezinnen dakloos werden. Drie kunstenaars werden benaderd om een ontwerpvoorstel te doen voor de voorste pijlers van de vernieuwde fietsenstalling onder het zogenaamde 'Alphense perron' van het Centraal Station. De uit Leiden afkomstige grafische kunstenaar Maarten van Maanen (1975) mocht de opdracht uitvoeren. Zijn ontwerp schenkt aandacht aan de menselijke schaal van oorlog. In zwart en grijs geëmailleerde menselijke figuren plaatste hij geïsoleerd van elkaar op een egaal witte ondergrond. Zij verbeelden begrippen en karakters uit de oorlog, zoals 'de tijd', 'de fietser' of 'de soldaat'. De onthulling op deze koude dag door burgemeester Lenferink werd bijgewoond door ruim 250 mensen, waaronder veel nabestaanden en overlevenden. De Lakenhal was verantwoordelijk voor de organisatie van het project.

Publicaties

Nicole Roepers, Ankie Stoutjesdijk en Eva Echternach,
Kunstrouteboekje, Leiden 2008

PUBLIC RELATIONS

Mia van Iterson

Bezoekcijfers

Totaal aantal bezoekers in Stedelijk Museum De Lakenhal (inclusief de 5.456 bezoekers bij De Lakenhal in Scheltema) is 64.922. Dit is ruim een derde hoger dan vorig jaar (43.933 bezoekers) en waarschijnlijk geheel te danken aan de tentoonstelling *Jan Wolkers* die van 21 oktober t/m 31 december 21.679 bezoekers trok. De website lakenhal.nl werd bezocht door 59.632 bezoekers, gemiddeld 5.000 per maand en met de meeste bezoekers in de laatste 3 maanden van het jaar, tijdens de tentoonstelling *Jan Wolkers*. Dit jaar laat een stijging van het aantal virtuele bezoekers zien van 39% ten opzichte van het vorige jaar.

Promotie/PR-activiteiten:

Dit jaar werden meer lezingen en symposia georganiseerd waardoor minimaal 1x per week een persbericht de deur uitging. Dit leverde behalve veel bezoekers ook veel free publicity op. In de serie gratis lezingen op de zondagmiddag werd voor het eerst een Director's talk georganiseerd op 3 februari. Edwin Jacobs sprak op informele wijze met de bezoekers over het museum en haar rol en plek in de samenleving, in het bijzonder die van Leiden. Taxatiedagen werden gehouden op 9 mei: gratis taxatie door veilinghuis Christie's en in het kader van de tentoonstelling *Stad van Boeken* op 30 maart: taxatie van boeken, tijdschriften en oude prenten. Vooral deze laatste was zeer druk bezocht. Taxateurs van antiquariaat De Slegte en antiquariaat en veilinghuis Burgersdijk & Niermans waren aanwezig om informatie te geven over de meegebrachte stukken.

Het nationaal museumweekend op 5 en 6 april bood gratis toegang tot het museum en het kunstenfestival S5 Open Boek bij De Lakenhal in Scheltema, met optredens van o.a. Rick de Leeuw (Tröckener Kecks), Maria Barnas, Onno Blom over Jan Wolkers en een 7 eeuwen-gangen diner in het kader van de tentoonstelling *Stad van Boeken. Zeven eeuwen lezen in Leiden*.

Bijzonder was de samenwerking met Museum Boerhaave rondom de familie Kamerlingh Onnes: op 11 juli startte in Boerhaave de tentoonstelling *Jacht op het absolute nulpunt* en in De Lakenhal de expositie *Kamerlingh Onnes. Een familie in koude en kunst*. Om de samenwerking tussen beide musea te versterken en omdat de musea slechts één minuut lopen van elkaar afliggen, was van 11 juli t/m 14 september de toegang in beide musea gratis. De opening op 10 juli werd groots gevierd, met een ijskoude zomerhappening, een feestelijke oversteek vanuit De Lakenhal naar Museum Boerhaave en als afsluiting een 'koude kermis' in de binnentuin.

Een minstens zo groots feest was de opening van de tentoonstelling *Jan Wolkers* op zondag 19 oktober, precies een jaar na zijn sterfdag. De opening in het museum werd verzorgd door de vrienden van Wolkers: het Willem Breuker Kollektief met Geoffrey Madge, Maarten van Rossem en Jelka van Houten; Karina Wolkers sprak tijdens de opening een dankwoord uit en na een eenvoudige maaltijd in Scheltema zette het feest

zich voort met muziek van Tom Wolkers en opnieuw het Willem Breuker Kollektief.

Bij de tentoonstelling was Onno Blom, biograaf van Jan Wolkers, betrokken als gastconservator en maakte voor De Lakenhal een keuze uit de omvangrijke collectie Wolkers. Irma Boom, internationaal erkend om haar grafische vormgeving, tekende voor de typografie en oud-museumdirecteur Rudi Fuchs richtte de tentoonstelling in en liet spannende en mooie combinaties met de Lakenhal-collecties ontstaan.

Op 28 oktober bestond de Vereniging van Belangstellenden in De Lakenhal 90 jaar en dit werd gevierd met een expositie waarop een selectie uit de belangrijkste aanwinsten werd getoond. De dag zelf werd opgeluisterd door optredens van operazangeressen in het museum en een zingende schipper vanuit zijn boot in de Oude Singel.

Het Leids Museumweekend op 15 en 16 november werd ingevuld met optredens van kamerkoren en op zaterdag een workshop saxofoon voor beginners. De Lakenhal was ook op zaterdagavond open met een concert van de Big Band Koos Mark die muziek uit verfilmingen van de boeken van Jan Wolkers vertolkte.

Overige promotie

Dit jaar bedacht het museum, voor *Jan Wolkers*, een nieuwe actie om mensen in de stad al warm te laten lopen voor de tentoonstelling. In 30 restaurants in Leiden lazen acteurs (afgestudeerd aan de Amsterdamse Theaterschool) op 19 oktober een citaat of dichtregel van hem voor. Tijdens de tentoonstelling *Jan Wolkers* werd een reeks debat-avonden en lezingen op zondag georganiseerd. Zondag 7 december gaf Rudi Fuchs samen met Edwin Jacobs een rondleiding langs Wolkers en daar was veel belangstelling voor, ruim 300 bezoekers. Ook de lezing van Onno Blom op 2 november bracht veel mensen op de been.

Voor de tentoonstelling *Jan Wolkers* zijn geen advertenties geplaatst, wel zijn het hele jaar door tentoonstellingen vermeld in de museumladder van landelijke dagbladen en in culturele radio-spots via Museumgroep Leiden.

Samen met de andere grote Leidse musea was De Lakenhal vertegenwoordigd op beurzen: in januari op de NOT beurs te Utrecht, in april op de Er-Op-Uitmarkt in Haarlem, eind augustus op de Amsterdamse Uitmarkt en in september vijf dagen op de 50+ beurs te Utrecht.

De digitale Lakenhalnieuwsbrief (in Nederlandse en Engelse versie) is in januari, april en augustus gemaïld naar het bestand van 1168 adressen. De Lakenhal verstuurde in december een (papieren) nieuwjaarswens, met aankondiging van het project *Levend Archief* en komende tentoonstellingen, naar alle relaties.

Hoogtepunt free publicity was *Jan Wolkers*, deze tentoonstelling haalde op 13 oktober het NOS journaal.

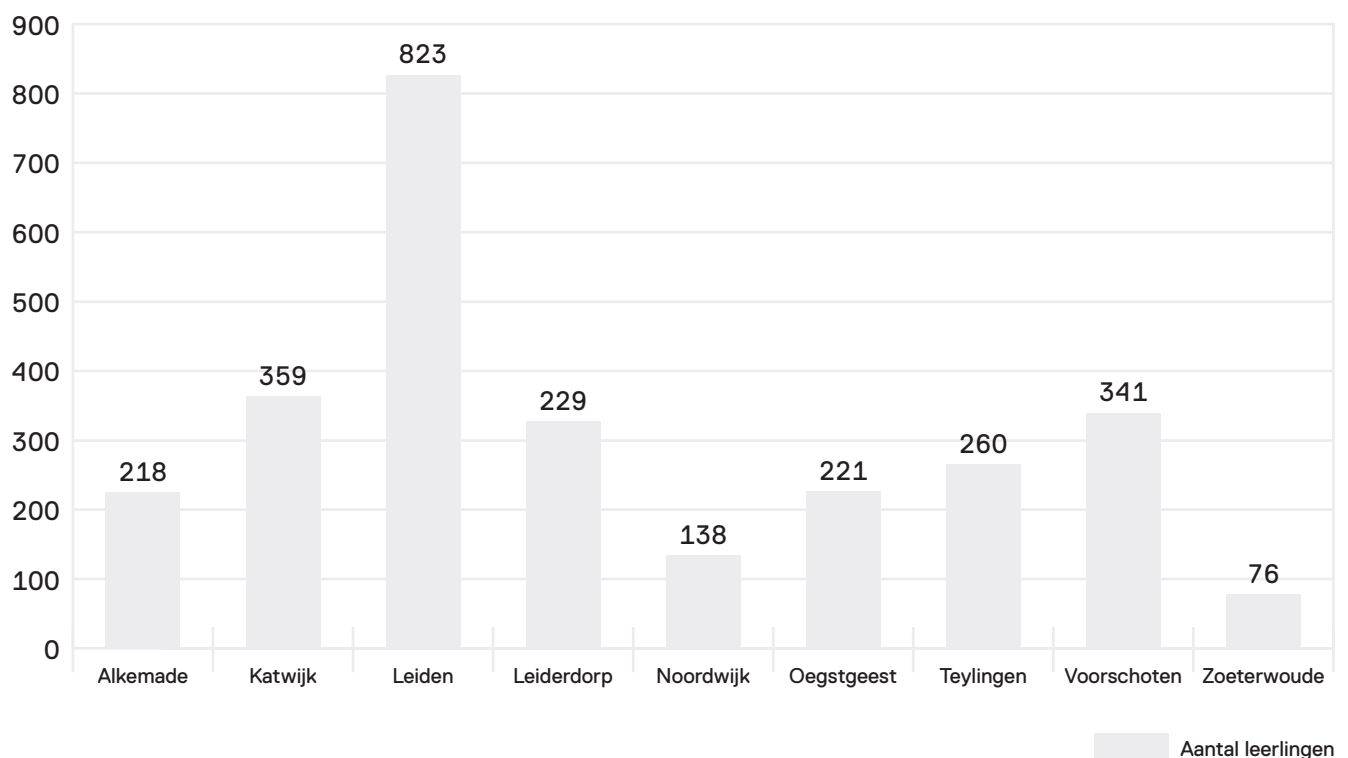
PUBLIEKS – BEGELEIDING EN EDUCATIE

Marloes van Dommele

Totaal 2008

GEMEENTE	LEERLINGEN	BEGELEIDERS	TOTAAL
Alkemade	218	45	263
Katwijk	359	63	422
Leiden	823	126	949
Leiderdorp	229	42	271
Noordwijk	138	29	167
Oegstgeest	221	46	267
Teylingen	260	44	304
Voorschoten	341	65	406
Zoeterwoude	76	10	86
Totaal	2665	470	3135

Deelname Museum en School 2008 Stedelijk Museum De Lakenhal

‘Bemused’

De medewerker publieksbegeleiding en educatie participeerde in de werkgroep Educatie VMBO van Museumgroep Leiden. Dit overleg heeft als doel het ontwikkelen van een VMBO aanbod onder de noemer ‘Bemused’. De Lakenhal participeert met het project DROPSSTUFF.nl, een museale (digitale)hangplek, plakzuil en klankbord dat is ontwikkeld door Stichting Pleinmuseum. De centrale thema’s van dit project zijn: kunst en vrijheid van meningsuiting.

Bewegwijzering en teksten

Voor de tentoonstellingen in De Lakenhal werd de bewegwijzering en tekstbegeleiding verzorgd door de medewerker publieksbegeleiding en educatie. De grafische vormgeving was in handen van Bureau Marise Knegtman, Amsterdam en Irma Boom Office, Amsterdam in verband met de tentoonstelling Jan Wolkers. De productie van de tekstbordjes met de objectinformatie werd in eigen beheer uitgevoerd.

Activiteiten

In het kader van de dubbeltentoonstelling *De botanische tekeningen van Janneke Brinkman en Linnaeus in Leiden* zijn in de Kerst- en voorjaarsvakantie de volgende workshops georganiseerd:

Op 3 en 10 januari workshop botanisch tekenen voor volwassenen door botanisch kunstenaar en wetenschappelijk illustrator Anita Walsmit Sachs. De botanische tekeningen van Janneke Brinkman dienden hierbij als inspiratiebron.

Op 4 januari en 29 februari workshop bloemschikken voor 5 t/m 14 jarigen waarin de jaargetijden winter en lente centraal stonden. De workshops werden gegeven door Anja de Graaf, bestuurslid van de Koninklijke maatschappij Tuinbouw en Plantkunde.

Zondagmiddaglezingen vonden plaats op:

10 februari: ‘Apollo in Nederland – het belang van Linnaeus’ verblijf in ons land’ door dr. Pieter Baas, Emeritus Professor of Systematic Botany, Nationaal Herbarium Leiden

24 februari: ‘Schrift en boek in middeleeuws Leiden’ door Ed van der Vlist, Conservator middeleeuwse handschriften, Koninklijke Bibliotheek Den Haag

17 februari: ‘Floris Verster’ door Christiaan Vogelaar, conservator oude kunst museum De Lakenhal Leiden

2 maart: ‘Het Leids woordenboek’ door Hans Heestermans, van 1976 – 1996 hoofdredacteur van de Grote Van Dale en van 1970 – 2004 redacteur van het grootste woordenboek ter wereld, het Woordenboek der Nederlandsche Taal

9 maart: 'Linnaeus en de palaeobotanie. Op zoek naar de grenzen van de soort' door dr. I.M. van Waveren, Paleobotanist/conservator, Naturalis, Leiden

16 maart: 'Loden letters & houten persen' door Gerard Post van der Molen, tot voor kort een Leidse margedrukker die zich specialiseerde in de historische boekdrukkunst. Deze kunst beoefent hij nog steeds en daarnaast zet hij zich in voor het behoud van ons grafisch erfgoed

20 april: 'De vele gezichten van A.W. Sijthoff door Berry Dongelmans, Docent Nederlandse letterkunde en Boekwetenschap, Universiteit Leiden

27 april: 'Van schrijven naar drukken. Tekstransmissies in Leiden, 1450 – 1550' door André Bouwman, Conservator westerse handschriften, Universiteitsbibliotheek Leiden

11 mei: 'Hoe wordt een botanische tekening gemaakt?' door Anita Walsmit Sachs, botanisch kunstenaar en wetenschappelijk illustrator

18 mei: 'Linnaeus en Leiden' door dr. Gerda van Uffelen, collectiebeheerder Hortus Botanicus Leiden

25 mei: 'De buitenkant van het boek. Leidse boekverzorging in de 17de en 18de eeuw' door Paul Hoftijzer, Hoogleraar boekgeschiedenis, Universiteit Leiden

1 juni: filmvoorstelling met oude filmbeelden van de Leidse Rotogravure Maatschappij

Multimediatour

Bij de tentoonstelling *Stad van boeken. Zeven eeuwen lezen in Leiden* werd een multimediatour ontwikkeld in samenwerking met Antenna Audio, Amsterdam. De Nederlandstalige tour werd op twee niveaus aangeboden en gratis verstrekt: een voor volwassenen en een voor bezoekers in familieverband. De producties werden aangeboden op de XP-vision, een multimedia speler speciaal ontworpen voor museale toepassingen door Antenna Audio.

De familietour werd ontwikkeld voor kinderen vanaf 10 jaar, maar werd nadrukkelijk gepresenteerd als een familietour omdat we daarmee de communicatie over en weer tussen ouders en/of verzorgers en hun kinderen hoopten te bevorderen. De familietour was opgezet als een opeenvolgend parcours van items (stops) dat de bezoeker voerde langs de voor de tour geselecteerde objecten van de tentoonstelling. Centraal stond de 13-jarige Sofie, die iedere geïnteresseerde boekenwurm meenam op een reis door de tijd. Daarbij werden onderlinge verbanden gelegd tussen de verschillende items.

De tour voor volwassenen had een 'ad random' karakter. Zoals bij de familietour toetste de bezoeker op de speler het nummer in

van een object, dat in de tentoonstelling met een symbool was gemarkeerd. Echter het object zelf was hier het uitgangspunt, de volgorde van de te behandelen objecten werd niet bepaald door de chronologie van de tour. Ieder item stond op zichzelf en de tour had – afgezien van de opeenvolgende nummering – geen dwingende volgorde. De keuze was aan de bezoeker die op basis van wat hij zag bepaalde of hij behoefte had aan extra informatie. Wel is er bij de ontwikkeling van de tour een selectie van objecten gemaakt die samen het verhaal van de tentoonstelling illustreerden, omdat nu eenmaal niet alle objecten van de omvangrijke boekententoonstelling besproken konden worden. Binnen deze selectie van objecten was de bezoeker vrij om een keuze te maken naar eigen interesse en inzicht.

Bovenbouw basisonderwijs

Speciaal voor de leerlingen van de bovenbouw basisonderwijs en de onderbouw VMBO werd een lesbrief samengesteld over de ontwikkeling van de boekdrukkunst in Leiden. De lesbrief was bedoeld ter voorbereiding van een bezoek aan de tentoonstelling. De lesbrief werd gratis aangeboden dankzij de Stichting Industrieel Erfgoed Leiden (STIEL) en werd ontwikkeld in samenwerking met het Regionaal Archief Leiden (RAL).

21 oktober 2008 t/m 4 januari 2009
Jan Wolkers

De tentoonstelling *Jan Wolkers* was opgezet als een parcours door het hele museum en in samenspel met de eigen collectie van De Lakenhal. De bezoeker kon dit parcours volgen aan de hand van een speciaal ontworpen plattegrond van grafisch ontwerper Paul Maas, Tilburg. De plattegrond verwees tevens naar presentaties die gelijktijdig met de tentoonstelling Jan Wolkers te zien waren.

Debat op donderdagavond in het kader van *Jan Wolkers*

Wolkers had een brede belangstelling voor de wereld om hem heen. Beeldende kunst beïnvloedde de manier waarop hij keek naar bijvoorbeeld geschiedenis, natuur, sport, religie en erotiek. Tijdens de debatavonden en lezingen, op donderdagavond en op zondagmiddag georganiseerd, kwamen al deze elementen aan bod. Hans Blom, voormalig directeur van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie en hoogleraar Nederlandse Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, beet op 23 oktober de spits af met een debat over het thema 'Wolkers en de oorlog'. Wolkers spreekt in zijn werk vaak over de oorlog en dan gaat het om diepe indruk makende zaken. De stelling van Blom was dat het bij de oorlog inderdaad om schokkende jaren is gegaan, maar dat deze jaren, anders dan velen aannemen, niet een belangrijke breuk in de Nederlandse geschiedenis vormen. Aansluitend kon in de oud-Hollandse keuken de documentaire 'Oceaan van hoop', waarin Wolkers vertelt over zijn oorlogsjaren in Leiden, worden bekeken. Op 27 november stond het debat in het teken van 'Wolkers en de Natuur'. Bioloog Dirk Houtgraaf positioneerde in het debat het werk van Wolkers tussen dat

van andere biologen, natuurliefhebbers en verhalenvertellers. Hij legde tevens een verband tussen Wolkers liefde voor de natuur en voor zijn beeldende kunst. Het debat 'Wolkers en kunst' werd op 18 december aangevoerd door Emily Ansenk, directeur van de Kunsthall te Rotterdam. Zij ging in op de rol die de beeldende kunst speelt in onze manier van kijken naar de wereld en in het bijzonder naar hoe Jan Wolkers door de kunst werd beïnvloed in zijn manier van kijken. Op 15 januari debatteerde schrijver, redacteur Hugo Borst over het onderwerp 'Wolkers en eros'. Hij verdedigde de stelling dat Wolkers Nederland bevrijdde van een benepen seksuele moraal. Zondag 1 februari analyseerde beeldend kunstenaar Marc Mulders tijdens het debat 'Wolkers, religie en beeldende kunst' de rol van 'De Schepper' in het leven van Jan Wolkers en de wijze waarop Wolkers het (geschapen) licht rondom hem wist te vangen in een net van tere toetsen op het linnen oppervlak. Cabaretier en presentator Dolf Jansen besloot de reeks met een debat over het thema 'Wolkers en sport'. De debatten vonden plaats in de 'lounge'-bibliotheek die was ingericht in de 17de-eeuwse museumzaal van De Lakenhal. Gastheer en moderator was Edwin Jacobs.

Lezing, rondleiding en deelname aan
de Leidse Jazz Week

Dinsdag 2 november: lezing over Jan Wolkers door Onno Blom, schrijver, literair recensent, freelance journalist en biograaf van Jan Wolkers.

Zondag 7 december: rondleiding over de tentoonstelling door kunsthistoricus Rudi Fuchs en Edwin Jacobs.

Donderdag 22 januari: Jazz avond in Scheltema met optredens van de Bigband Frits Landesbergen. Wolkers favoriete jazz-muziek werd gespeeld, waarna Jules Deelder optrad als dj met vinylplaten uit zijn eigen collectie.

3 oktober

Van 10.00 tot 12.00 uur: Gratis rondleidingen langs de objecten van 3 oktober op de historische afdeling.

BRUIKLEEN- EN COLLECTIEVERKEER

Jenny de Bruin
registrator

Aanwinsten:

Aanwinsten Moderne Kunst voortkomend uit tentoonstellingsproject Marlies van Boekel:

10814 – 10815	Marlies van Boekel	Standpunt Lakenhal	2008
------------------	--------------------	--------------------	------

Aanwinsten Moderne Kunst voortkomend uit tentoonstellingsproject Jan Wolkers:

S 5627	Steye Raviez	Portret van Jan Wolkers	jaren '60 of '70 twintigste eeuw
S 5628	Steye Raviez	Portret van Jan Wolkers	jaren '60 of '70 twintigste eeuw

Tijdelijk uitgaande bruiklenen voor tentoonstellingen bij collega instellingen:

De Nieuwe Kerk Amsterdam: Zwart verbeeld; 1 juli 2008 t/m 31 oktober 2008

S 517 D	Pieter van Ruyven	plafondstuk: Afrika	1714
---------	-------------------	---------------------	------

National Gallery of Art, Washington D.C.: Jan Lievens (1607 – 1674); 26 oktober 2008 t/m 11 januari 2009

S 1531	Jan Lievens	De Heilige Hieronymus als kluisenaar	ca. 1631
S 2195	Jan Lievens	Pilatus wast zijn handen in onschuld	ca. 1626

Van Gogh Museum, Amsterdam / Vereniging Rembrandt: 125 grote liefdes. Met steun van de Vereniging Rembrandt, 2 oktober 2008 t/m 18 januari 2009

S 1351	David Bailly	Vanitas-stilleven met portret van een jonge schilder	1651
S 4996	Jan van Mieris	Minerva verheft de Wetenschap	1685

Noordbrabants Museum, 's-Hertogenbosch: Muziek – gespeeld en verbeeld, 26 april 2008 t/m 31 augustus 2008

S 564	Jan van Swieten	Luitspelende schilder	ca. 1655
S 975	Simon Lutichuys (toeschr., voorheen als Gerrit Dou)	Vanitas	1667
S 1001	Alexander Hugo Bakker Korff	La Romance	1880

Cobra Museum, Amstelveen: Wim de Haan, 5 april – 1 juni 2008

S 5139	Wim de Haan	Zonder titel	1954
S 5142	Wim de Haan	Zonder titel	1954
S 5154	Wim de Haan	Zonder titel	1954
S 5155	Wim de Haan	Zonder titel	1954
S 5156	Wim de Haan	Zonder titel	1956
S 5163	Wim de Haan	Zonder titel	1954

Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam: Het begin van de Hollandse schilderkunst. Van Geertgen tot Sint Jans tot Lucas van Leyden, 16 februari 2008 – 25 mei 2008

S 94	Cornelis Engebrechtsz.	Bewening van Christus	eerste helft 16 ^{de} eeuw
------	------------------------	-----------------------	------------------------------------

Frans Hals Museum, Haarlem: De gouden eeuw begint in Haarlem, 11 oktober 2008 t/m 1 februari 2009

S 1054	Jan van Goyen	IJsgesicht met op de achtergrond het Huys te Merwede	1638
--------	---------------	--	------

Museum De Fundatie, Zwolle: Paul Citroen (1896 – 1983) – Tussen modernisme en portret, 21 september 2008 t/m 11 januari 2009

S 4924	Paul Citroen	Woman in a window	1922
--------	--------------	-------------------	------

LWL – Landesmuseum für Kunst und Kulturgeschichte, Münster: Destinations of Desire – Travelling With Artists, 28 september 2008 t/m 11 januari 2009

Uit het langdurig bruikleen van Rijksmuseum Amsterdam aan De Lakenhal

B 1424	Frans Jansz. Post	Landschap in Brazilië	1652
--------	-------------------	-----------------------	------

Wallraf Richartz Museum, Keulen: Rembrandt, ein Jugendtraum, 10 juli 2008 t/m 7 juni 2009

Uit het langdurig bruikleen van Fondation Aetas Aurea aan De Lakenhal

B 1446	Jan Davidsz. de Heem	Boekstillevens	ca. 1630
B 1447	Jan Lievens	Christus aan de geselpaal	ca. 1626
B 1448	Kopie naar verloren gegane schilderij van Rembrandt Harmensz. van Rijn	De doop van de kamerling	17 ^{de} eeuw
B 1449	Anoniem, leerling van Rembrandt Harmensz. van Rijn	Een schilder in zijn atelier	17 ^{de} eeuw

Museum Jan Cunen, Oss: Overschoone partijen. De collectie 19de eeuwse kunst van Museum Jan Cunen,

1 september 2008 t/m 31 december 2008

Uit het langdurig bruikleen van Museum Jan Cunen aan De Lakenhal

B 1285	Jan Toorop	Het pianospel	1887
B 1286	Jan Toorop	Zeeuwse meisjes te Domburg	ca. 1909

Rijksmuseum Amsterdam, dependance Schiphol: Books in the age of Rembrandt, 9 juli 2008 t/m 13 oktober 2008

Uit het langdurig bruikleen van het Rijksmuseum Amsterdam aan De Lakenhal

B 1360	Jan Adriaansz. van Staveren	De dokter	ca. 1670
B 1414	Aert Claesz. (Aertgen van Leyden)	De heilige Hieronymus in zijn studeervertrek	ca. 1540
B 1421	Barent Fabritius	Willem van der Helm met vrouw Belytgen Cornelisdr. van der Schelt en zoon Leendert	1656

Rijksmuseum Twenthe, Enschede: Cornelis Troost uit het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap, 18 oktober 2008 t/m 18 januari 2009

S 4852	Cornelis Troost	Portret van Floris Drabbe	1739
--------	-----------------	---------------------------	------

Katwijk Museum, Katwijk: Willy Sluiter en de Kunstvereniging Katwijk 1908 – 1910, 14 oktober 2008 t/m 10 januari 2009

S 760	Menso Kamerlingh Onnes	Zelfportret	1907
S 762	Menso Kamerlingh Onnes	Ronde glazen vaas met rode en witte bloemen	verm. 1895

Fries Museum, Leeuwarden: Quilts, 15 november 2008 t/m 29 maart 2009

S 1071	Matthijs Naiveu	De kraamkamer	z.j.
--------	-----------------	---------------	------

Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam: Erasmus en de kunst van zijn tijd, 8 november 2008 t/m 8 februari 2009

Uit het langdurig bruikleen van het Rijksmuseum Amsterdam aan De Lakenhal

B 1413	Leidse School (voorheen toeschr. aan Aert Claesz. (Aertgen van Leyden)	Kerkprediking	ca. 1535
--------	--	---------------	----------

Langdurige bruiklenen van collega-instellingen:

Instituut Collectie Nederland, Amsterdam/Rijswijk

B 1488	Theo van Doesburg	Taboeret	1929
B 1489	Theo van Doesburg	Leunstoel, Atelierwoning, Meudon-Val-Fleury	1930
B 1490	Theo van Doesburg	Stoel, Atelierwoning, Meudon-Val-Fleury	1930

Hoogheemraadschap van Rijnland, Leiden

B 1491	Cesar van Everdingen	De overhandiging van de oorkonde van 1255 van Graaf Willem II van Holland aan de Heemraden van Rijnland	1655
--------	----------------------	---	------

Rijksmuseum van Oudheden, Leiden

B 1494	Anoniem	Kopie naar de Borghesische vechter	19 ^{de} eeuw
B 1496	Anoniem	Kopie naar de Venus van Arles	19 ^{de} eeuw

Langdurige bruiklenen aan instellingen:

Gemeente Oegstgeest

Objecten vervaardigd bij Tegel- en Faiencefabriek Amphora, Oegstgeest:

8411	Cachepot met polychroom decor van vlinder tussen bloemen	ca. 1925
9269	Amphoravaas met twee oren en floraal decor	1918
10455	Vaasje met floraal decor	tussen 1908 – 1927
10456	Vaasje met floraal decor van oranje bloemen	tussen 1908 – 1927

**BRUIKLEEN- EN
COLLECTIEVERKEER**

10457	Potje met deksel en floraal decor	tussen 1908 – 1927
10458	Kannetje met oor en decor van gestileerde bloemen	tussen 1908 – 1927
10462	Vaas met floraal decor van viooltjes	tussen 1908 – 1927
10536	Vaas met floraal decor van zonnebloem	tussen 1908 – 1927
10547	Vaas met floraal decor van paarse bloemen en gestileerde bloemmotieven	tussen 1908 – 1927
10552	Schaal met floraal decor en vlinder	ca. 1910 – 1914
10561	Vaasje met floraal decor	tussen 1908 – 1927
8530	Vaas met florale decoratie met vogel	1933
10419	Vaasje met Julianadecor met vogel met kuif op een tak en blauwpaarse bloemen	tussen 1908 – 1927
10434	Vaasje met Julianadecor van een iris en gestileerde bloemmotieven	tussen 1916 – 1927
10435	Vaas met Julianadecor met een vogel en bloemen en gestileerde bloemmotieven	tussen 1916 – 1927
10436	Vaas met Julianadecor van een pauw op een tak met bloemen en gestileerde bloemmotieven	tussen 1916 – 1927
10437	Vaasje met Julianadecor met vogel op een tak en blauw-paarse bloemen	tussen 1916 – 1927
10438	Vaasje met Julianadecor van bloemen met gestileerde bloemmotieven	tussen 1916 – 1927
10440.1 – 2	Stel van twee vazen met Julianadecor met vogel op tak en bloemen en gestileerde bloemmotieven	tussen 1916 – 1927
10482.1 – 2	Stel van twee borden met Julianadecor van vlinder en bloem	tussen 1916 – 1927
10483	Bord met Julianadecor van vogel en bloem	tussen 1916 – 1927
10511	Vaas met Julianadecor van haan, paarse distel en gestileerde bloemmotieven	tussen 1908 – 1927
10516	Vaas met Julianadecor van vogel en rozenstruik	tussen 1908 – 1927
10571.1	Bord met decor van bloem	tussen 1908 – 1927
10572	Bord met Julianadecor van vogel op tak	tussen 1908 – 1927
10573	Bord met Julianadecor met haan	tussen 1908 – 1927

Object vervaardigd bij N.V. Haagse Plateelfabriek Rozenburg:

10433	Vaasje met Julianadecor van een iris met gestileerde bloemmotieven	tussen 1909 – 1916
-------	--	--------------------

Eise Eisinga Planetarium, Franeker

4048 A	Anoniem	Wolkam	verm. tweede helft 18 ^{de} of begin 19 ^{de} eeuw
4048 B	Anoniem	Wolkam	verm. tweede helft 18 ^{de} of begin 19 ^{de} eeuw

Katwijk's Museum

2653	Anoniem	Toogkastje	17 ^{de} eeuw
2689	Anoniem	Groen geschilderde kist met ijzeren beslag	laatste kwart 18 ^{de} eeuw
4849	Anoniem	Open kachel met vier bollen op de bovenkant	z.j.
5056	Anoniem	Kist met smeedijzeren beslag	z.j.
8894	Anoniem	Elektrische kroonluchter gedecoreerd met draken	ca. 1900
S 1016	Arend Jan van Driesten	Tolhuis te Katwijk	ca. 1920
S 4973	Johannes Cornelis Roelandse	Paard op het strand	ca. 1935

Beëindiging langdurige bruiklenen in:

Instituut Collectie Nederland

B 1071	David van de Kop	Strandvormen	ca. 1963
B 1152	Rein Draijer	Begraafplaats	1959
B 1257	J.C.J. van der Heyden	Playback of painted Polaroid – vijfde generatie	1977 – 1985
B 1355	Rob van Koningsbruggen	Zonder titel	1978
B 1356	Fortuyn / O'Brien	Minstrels	z.j.

Rijksmuseum Amsterdam

B 1421	Barent Fabritius	Willem van der Helm met vrouw Belytgen Cornelisdr. van der Schelt en zoon Leendert	1656
--------	------------------	--	------

Museum Jan Cunen, Oss

B 1286	Jan Toorop	Zeeuwse meisjes te Domburg	ca. 1909
--------	------------	----------------------------	----------

De heer G. Pat

B 1444	G. Pat	Schaalmodel van een trekschuit met paard	eind 20 ^{ste} eeuw
--------	--------	--	-----------------------------

Beëindiging langdurige bruiklenen uit:

De Clerq, Advocaten, Notaris en Belastingadviseurs, Leiden

S 4856	W.J.M. Kok	Zonder titel (Popeye)	1989
--------	------------	-----------------------	------

Gemeente Oegstgeest

Objecten vervaardigd bij Tegel- en Faiencefabriek Amphora, Oegstgeest:

8411	Cachepot met polychroom decor van vlinder tussen bloemen	ca. 1925
9269	Amphoravaas met twee oren en floraal decor	1918
10455	Vaasje met floraal decor	tussen 1908 – 1927
10456	Vaasje met floraal decor van oranje bloemen	tussen 1908 – 1927
10457	Potje met deksel en floraal decor	tussen 1908 – 1927
10458	Kannetje met oor en decor van gestileerde bloemen	tussen 1908 – 1927
10462	Vaas met floraal decor van viooltjes	tussen 1908 – 1927
10536	Vaas met floraal decor van zonnebloem	tussen 1908 – 1927
10547	Vaas met floraal decor van paarse bloemen en gestileerde bloemmotieven	tussen 1908 – 1927
10552	Schaal met floraal decor en vlinder	ca. 1910 – 1914
10561	Vaasje met floraal decor	tussen 1908 – 1927
10388.1 – 2	Stel van twee vaasjes met twee oren en decor van paarse en blauwe bloemen	tussen 1908 – 1927
10399	Vaas met decor van blauw-gele vogel op tak met bloemen	tussen 1908 – 1927
10400	Vaasje met decor van vogel op tak	tussen 1908 – 1927
10402.1 – 2	Stel van twee vazen met decor van vogel op tak met bloemen	tussen 1908 – 1927
10410	Klompje met floraal decor	tussen 1908 – 1927
10411.1 – 2	Stel van twee vazen met decor van blauwe regen	tussen 1908 – 1927
10509	Vaasje met decor van paarse bloem	tussen 1908 – 1927
10510	Vaasje met oren en decor van blauwe bloem	tussen 1908 – 1927
10519	Bonbonnière met deksel en floraal decor op wit fond	tussen 1908 – 1927
10523.1 – 2	Twee sleutelplaten met decor van gele vogel op tak met bloemen	tussen 1908 – 1927

Museum Boerhaave, Leiden

S 381	Pieter van Zanten	Portret van Dr. Conradus Zumbag de Koesfelt	1762
-------	-------------------	---	------

Nederlands Letterkundig Museum, Den Haag

253	Borstharnas	tweede helft 16 ^{de} eeuw
254.1	Borststuk van een borstharnas	tweede helft 16 ^{de} eeuw
256.1	Helm met kam voor een vederbos	16 ^{de} eeuw

Afgestoten d.m.v. overdracht:

Overgedragen aan familie van de oorspronkelijke schenker

5453	Anoniem	Bank van iepenhout	1785
------	---------	--------------------	------

Overgedragen aan het Katwijks Museum

z.n. 536	Anoniem	Tafel, neo-renaissance, eikenhout met marqueterieblad	ca. 1870 – 1890
-------------	---------	---	-----------------

Conservering / Restauratie:

Willem Kooreman Meubelstoffeerderij, Leiden

5453	Anoniem	Bank van iepenhout	1785
------	---------	--------------------	------

A.M. Roorda Boersma – Pappenhem, Rotterdam, gefinancierd door het Zeeuws Maritiem MuZeeum Vlissingen

t.b.v. langdurig bruikleen aan het Maritiem MuZeeum

S 7	Arnoldus van Anthonissen	De zeeslag in de Sont 1658	na 1658
S 8	Arnoldus van Anthonissen	Woelig water met zeilschepen	17 ^{de} eeuw

Restauratie Atelier Amsterdam, met financiële ondersteuning van AKD Prinsen Van Wijmen B.V.B.A., Brussel

S 341	Matthijs Naiveu	De hoofdlieden van het Turfdragersgilde	1677
-------	-----------------	---	------

Menno Dooijes, Makkum

S 297	Jacob Fransz. van der Merck	Portret van mr Gerrit Leendertsz. van Grootveld	1657
S 298	Jacob Fransz. van der Merck	Portret van Claes Hendriksz. de Munt	17 ^{de} eeuw

Infofilm, Leiden, van VHS overgezet op DVD, waardoor digitale opslag mogelijk werd

9267	Renée Kool	Haec Libertatis Ergo	1997
------	------------	----------------------	------

Restauratie Studio Peter Willemse, Leiden

724	Anoniem	Naamlijst van de regenten van het Sinte Elisabethgasthuis	
-----	---------	---	--

Thomas Brain, Leiden, t.b.v. herstel schade

S 5116	Onno S./Allart L.	Het Joodse Bruidje	1999
--------	-------------------	--------------------	------

Brat & Romeny, Antiekrestauratie

154	Beeldsnijwerk door Gerrit Goosman	Kastje voorzien van beeldsnijwerk met festoenen, afkomstig van de secretarie van het stadhuis	ca. 1660 – 1665
-----	-----------------------------------	---	-----------------

Van Lierop

799.1	Anoniem	Wapens van regenten Heilige Geesthuis: Laurens Vergenst en Clemens van Swanenburg	eerste helft 18 ^{de} eeuw
799.2	Anoniem	Wapens van regenten Heilige Geesthuis: Willem Boon en Jan Tyken	eerste helft 18 ^{de} eeuw
5453	Anoniem	Bank op 8 poten (zitting is verdwenen)	1785
z.n. 527	Anoniem	Textielwerktuig	z.j.
z.n. 531	Anoniem	Kist met (sterk afgesleten) geschilderde tekst	z.j.
z.n. 532	Anoniem	Hoge bak	z.j.

Collectieregistratie:

In 2008 heeft de collectieregistratie zich geconcentreerd op het voortzetten en afronden van het standplaatsproject van de objecten in de tentoonstellingszalen. De locaties van de objecten zijn in de database The Museum System (TMS) gevoerd. Deze actie is gedaan voorafgaand aan herinrichtingsplannen, zodat een nulpunt is gecreëerd vanaf waar objectverplaatsingen bijgehouden kunnen worden in TMS.

Bij het standplaatsen van de 'tegelgang' zaal 13 a+b zijn bij de tegels uit het De Goederen – legaat de bijbehorende inventarisnummers en beschrijvingen opgezocht. De overige tegels op zaal 13, die geen inventarisnummer hadden, zijn van een zogenaamd z.n. – nummer (de nummering die we hanteren voor objecten zonder inventarisnummer) voorzien en met een summier beschrijving en 'snapshot' (registratiefoto) in TMS opgenomen.

In 2008 heeft de collectieregistratie zich ook geconcentreerd op de objecten die in het buitendepot bij Hizkia van Kralingen te Den Haag zijn opgeslagen. Alle objecten in de ruimte op de derde verdieping zijn in TMS van een standplaats voorzien. Van objecten waarop geen inventarisnummer stond, is een bijbehorende beschrijving in TMS en catalogi nagezocht. Als geen bijbehorende beschrijving en nummer gevonden werd, is een z.n. – nummer toegekend en een summier beschrijving inclusief 'snapshot' (registratiefoto) in TMS gezet.

Van 10 november 2008 t/m 30 januari 2009 heeft stagiaire Sylvana Bol, 2de jaars student aan de Reinwardt Academie, een samenvatting gemaakt uit de jaarverslagen. Ze heeft een overzicht per jaar gemaakt van objecten die middels diefstal, overdracht, retour naar bruikleengever, vermissing, of anderszins uit de collectie zijn. Het overzicht biedt houvast bij de controle en het up-to-date brengen van de collectiegegevens in TMS.

Fotoaanvragen:

Van 1 augustus t/m 31 december 2008 heeft Esther de Graaf het afhandelen van de fotobestellingen overgenomen van Jenny de Bruin.

PERSONEEL EN ORGANISATIE

FUNCTIENAAM PER 2008	BEZETTING 2008	FORMATIEPLAATSEN 2008	
		uren/fte	bezetting
DIRECTIE			
Directeur	E. Jacobs	36	36
Secretariaat	J. Berkelie, T. Cordess	50	50
COLLECTIES & PROGRAMMERING			
Hoofdconservator/oude kunst	C. Vogelaar	36	34,1
Projectmanager Act Kunst	N. Roepers	32	30,3
Conservatoren	R. Wolthoorn D. Wintgens, J. Zijlmans	66	78
Registrar	J. de Bruin	36	36
Medewerker collectiebeheer	B. Doff	32	30,7
Medewerker projecten en tentoonstellingen	E. Echternach	18	18
Registrar/bureau	A. Hakkaart	18	18
PUBLIEK			
Medewerker PR	M. van Iterson	25	25
Medewerker publieksbeg.	M. van Dommele	25,4	24
Assistent publieksbegeleiding	L. Vermond	24	24
Fotograaf	A. Poptie	19	19
BEDRIJFSVOERING			
Hoofd bedrijfsvoering	P. van der Kamp	32	32
Receptionist	E. Pietersz S. Earle B. Koerselman	36	34,1
Coördinerend suppoost	W. Flippo	36	36
SERVICE			
Suppoosten	H. Härtel, H. Kreeft B. Mammarr, D. Middelkoop J. Olijerhoek, P. Overdijk	149,6	123,2
Oproepkrachten	t.b.v. suppoosten	35,7	28,7
Tentoonstellingsbouwer	F. van der Groen	32	30,3
Gebouwbeheerder	C. van der Voort	36	36
Technisch medewerker	restformatie	8	8
SUBTOTAAL De Lakenhal		806,7	751,4

Freelance rondleidsters Lakenhal:

A. van Anandel, E. de Baan, B. Flikweert, C. van der Heijden, M. Lemmens, S. Leupen, L. Maassen, I. Moerman, B. Mommers, J. de Pater, M. Roscher, J. van Santen, M. Verbeek-Schrijner.

Vereniging van Belangstellenden in De Lakenhal

De volgende vrijwilligers waren actief in het museum:

Mw. A. André de la Porte, Mw. Ph. van Apeldoorn, T. Bel, Mw. S. Bel, P. Das en Mw. P.H. Das, Mw. A. Goudsmit, Mw. B. Groenendijk, Mw. L. de Haas, Mw. L. Hamann, Mw. N. Harmsen, Mw. L. Huibrechtsen, Mw. H. Huigen, Mw. E. Jansen-de Roos, Mw. B. de Kanter, Mw. T. Kruyt, Mw. C. van Lieshout, Mw. J. Lodder-Romijn, Mw. M. Lopes de Leao Laguna, Mw. R. Opdam, Mw. B. Peereboom, Mw. Y. van de Put, Mw. T. de Ridder, Mw. L. Tromp, Mw. M. Weijers, J. Westerdijk,

FINANCIËEL VERSLAG

	JAARREKENING 2008	REKENING 2007	BEGROTING 2008	REKENING 2008	SALDO 2008
EXPLOITATIE					
1	Personeel	1.252.988	1.226.002,00	1.281.479,11	-55.477
2	Huisvesting	201.573	191.079,00	192.229,22	-1.150
3	Bureaunkosten	137.442	170.558,00	211.127,30	-40.569
4	Collectiebeheer	122.306	112.157,00	104.571,42	7.586
5	PR, Publiekbeg, Presentatie	188.267	99.909,00	113.943,22	-14.034
6	Kapitaallasten	499.762	488.776,20	488.776,20	0
7	Overige opbrengsten	-112.890	-25.144,00	-7.656,00	-17.488
	Saldo vaste collectie	2.289.447	2.263.337,20	2.384.470,47	-121.133
BEDRIJFSRESERVE					
20	Tentoonstellingen/activiteiten, uitgaven	688.310	368.500,00	618.494,64	-249.995
21	Tentoonstellingen/activiteiten, inkomsten	-589.956	368.500,00	-469.878,66	156.379
	Saldo Tentoonstellingen	98.354	-313.500,00	148.615,98	-93.616
22	Conservering, uitgaven	68.379	55.000,00	40.724,23	-22.217
23	Conservering, inkomsten	-47.850	18.507,00	-18.812,94	18.813
	Saldo Conservering	20.529	0,00	21.911,29	-3.404
24	Catalogi, uitgaven	28.654	18.507,00	10.594,30	2.334
25	Catalogi, inkomsten	-10.685	12.928,00	-5.124,84	-5.562
	Saldo Catalogi	17.969	-10.687,00	5.469,46	-3.228
26	Overige activiteiten, uitgaven	58.807	2.241,00	59.724,77	11.989
27	Overige activiteiten, inkomsten	-49.011	71.714,00	-106.281,58	27.559
	Saldo Commerciële activiteiten	9.797	-78.723,00	-46.556,81	39.548
	Totaal uitgaven bedrijfsreserve	844.150	-7.009,00	729.537,94	-257.889
	Totaal inkomsten bedrijfsreserve	-697.502	471.649,00	-600.098,02	197.188
	Mutatie bedrijfsreserve	-125.807	-402.910,00	-60.701,00	60.701
	Saldo mutatie Bedrijfsreserve	20.841	68.739,00	68.738,92	0
VOORZIENING AANKOPEN					
40	Aankopen, uitgaven	142.355	77.845,00	-32.500,00	110.345
41	Aankopen, inkomsten	-9.005	-21.081,00	-21.669,97	589
42	Storting/Onttrekking	-76.645	0,00	110.933,97	-110.934
	Saldo voorziening aankopen	56.706	56.764,00	56.764,00	0
VOORZIENING ONDERHOUD					
50	Onderhoud, uitgaven	165.057	0,00	0,00	0
51	Onderhoud, inkomsten	0	0,00	0,00	0
52	Storting	9.539	0,00	0,00	0
	Saldo voorziening onderhoud	174.596	0,00	0,00	0
	TOTAAL	2.541.590	2.388.840,20	2.509.973,39	-121.133

JAARVERSLAG 2008 VAN DE VERENIGING VAN BELANG- STELLENDEN IN DE LAKENHAL

Inleiding

Het jaar 2008 stond in het teken van de viering van het 90-jarig bestaan van de Vereniging van Belangstellenden in De Lakenhal en de Museumnota 2008 van de directeur van De Lakenhal. Beide zaken worden in dit jaarverslag in een aparte paragraaf behandeld.

Verantwoording

Dit jaarverslag is opgesteld door het bestuur. De vorm is enigszins gewijzigd vergeleken met vorige jaren. Het hoofdstuk Bestuursvergaderingen is verdeeld in kleinere paragrafen. Ze geven overigens in dezelfde mate een beeld van de handelingen van het bestuur en de activiteiten van de vereniging en haar leden gedurende het jaar 2008 als in voorgaande jaren.

Bestuur

Bestuurssamenstelling:

De heer Dr. J.L.A. Heestermans, voorzitter, aftredend in 2011

De heer Drs. A. Bel, secretaris, aftredend in 2011

De heer Mr. D. Catoen, penningmeester, aftredend 2010

De heer Mr. J.H.F. Schultz van Haegen, aftredend 2011

De heer A.C. Geertsema, aftredend 2010

Mevrouw C.M. van Lieshout, aftredend 2010

Mevrouw Dr. J.G. Kruyt, aftredend 2011

De heer Mr. R.H. Breedveld, aftredend 2011

De heer Prof. Dr. P.C.W. Hogendoorn, aftredend 2011

Bestuursvergaderingen

Het bestuur vergaderde in 2008 op 11 februari, 7 april, 1 september en 10 november. Op 6 mei, 28 mei en 1 december waren er drie extra bijeenkomsten met punten die waren blijven liggen.

Op de agenda van de vergaderingen staat sinds jaar en dag een aantal vaste onderwerpen, zoals financiën, het beleid voor en van het verenigingsjaar, berichten uit het museum, activiteiten van en voor de leden, representaties en vertegenwoordigingen. Daarnaast zijn er wisselende actuele zaken die de aandacht verdienen. Dit jaar waren dat onder andere: de viering van het 90-jarig bestaan, de beleidsnota van de directeur van De Lakenhal en de Leidse Podiumdag.

Financiën

Naast de contributies en de giften werd de vereniging – en dus De Lakenhal – verrast door een genereuze gift van één van de leden. Hiermee kan de restauratie van de twee zijvleugels van het drieluik van Cornelis Engebrechtsz mogelijk gemaakt worden. De heer Christiaan Vogelaar, conservator oude kunst, gaf op 19 december voor de schenker en het bestuur uitleg over de problemen die bij de restauratie van zo'n kwetsbaar paneel komen kijken. Als in 2010 de tentoonstelling 'Renaissance in Leiden' gehouden wordt, zal deze restauratie gereed zijn en kan het werk in al zijn glorie tentoongesteld worden.

Beleid

Hoewel het beleid van de vereniging dit jaar niet anders was dan andere jaren, zijn we er niet toegekomen een werk van (kunst) historische betekenis te verwerven. Het bestuur heeft op dit punt de lijn van het museum gevolgd door voor korte tijd een pas op de plaats te maken. Het beleid is er nu op gericht te gaan sparen voor een aankoop van enige importantie.

In het beleidsplan 2009 is opgenomen dat het bestuur de museumdirectie zal steunen op haar weg naar verzelfstandiging van het museum.

Bestuursvergaderingen

Naast de reguliere punten werden enkele interessante zaken besproken en diverse besluiten genomen.

Op de vergadering van 7 april werd besloten actief mee te werken aan de organisatie van de Podiumdag op 8 november en de dag financieel te steunen.

In een extra vergadering van 28 mei werd besloten de ledenvergadering voor te stellen het erelidmaatschap toe te kennen aan de oud-directeur van De Lakenhal, mevrouw Jetteke Bolten – Rempt.

De voorzitter, de heer Hans Heestermans, trad toe tot het overlegorgaan dat bestaat uit de voorzitters van de belangrijkste historische verenigingen in Leiden. Het is de bedoeling dat zij met de gemeente overleggen over het behoud van het cultureel erfgoed in de stad.

Op verschillende vergaderingen is gesproken over de mogelijkheid het archief van de vereniging over te brengen naar het Regionaal Archief Leiden. Omdat daarover nog geen overeenstemming bereikt is, blijft het voorlopig in De Lakenhal.

Omdat er noch bij het bestuur, noch bij het museum een overeenkomst bestond die het in bruikleen geven van werken van cultuurhistorische waarde regelt, werd aan het bestuurslid, de heer Mr. R.H. Breedveld, notaris te Leiden, gevraagd een bruikleenovereenkomst op te stellen. Het ontwerp is er en zal in 2009 definitief worden vastgesteld.

Berichten uit het museum

Op bestuursvergaderingen is het gebruikelijk dat de museumdirecteur uitleg geeft van zaken die op dat moment in het museum spelen. De heer Edwin Jacobs bracht ons op de hoogte van zijn managementcontract met de gemeente en zijn beleidsplan voor 2008. Iets daarover vertelde hij aan de belangstellenden tijdens zijn 'Directors talk' op 3 februari. Daar werd duidelijk waarom de directie pas op de plaats wil maken wat het aankoopbeleid betreft. Eerst dient er een duidelijk overzicht te komen van de complete collectie. Om die reden werd er geen 'financieel beroep' op de vereniging gedaan.

De directeur hield het bestuur op de hoogte van de activiteiten die op het programma stonden van het museum in De Lakenhal en in het Scheltemacomplex. Ook een tip van de sluier voor het komende jaar werd opgelicht, zoals de plannen voor de manifestatie 'Holland Mania' en de tentoonstelling in samenwerking met Tate Gallery in Londen over het werk van Theo van Doesburg.

Museumnota 2008

In het voorjaar werd een belangrijk intern document gepubliceerd: de Quick Scan van het museum. Daarin werd De Lakenhal 'tegen het licht' gehouden. Op 6 mei werd het door een delegatie van het bestuur besproken met de opstellers, de heer Jacobs en de heer Peter Berns van het bureau Berns MuseumManagement. Daarna volgde in het najaar het eerste ontwerp van de 'Museumnota 2008'. Daarover werd op 1 december met het bestuur en de directie gediscussieerd. Tenslotte mondde dit rapport uit in het definitieve document: 'Scherp kiezen' over de mogelijke verzelfstandiging van het museum. Het werd 4 december gepubliceerd. Het behandelt het integrale toekomstplan zoals dat aan de gemeente Leiden zal worden aangeboden, min of meer als een conditio sine qua non.... Het bestuur heeft het gewaardeerd dat het bij deze plannen betrokken is geweest.

90-Jarig bestaan van de vereniging op 28 oktober 2008

In de loop van het jaar werd duidelijk hoe wij het negentigjarig bestaan van de vereniging wilden vieren. Er werd een draaiboek opgesteld. Er zou een extra-editie van het Lakenhalnieuws komen, we zouden het erelid, mevrouw Hamann, die ter gelegenheid van het tachtig-jarig bestaan een boekje gepubliceerd had met de geschiedenis van de vereniging, vragen een vervolg daarop te schrijven. Er zou een expositie – '90 jaar vriendschap' – komen met enkele topstukken die in de loop van de jaren met steun van de vereniging verworven waren.

Al deze plannen werden ten uitvoer gebracht. Het boekje gaf meteen een registratie van de stukken die in het laatste decennium waren aangeschaft. De bijlage in het Lakenhalnieuws nr. 3 die Chantal van Lieshout met Mia van Iterson verzorgd had, zag er mooi en wervend uit! De dag van de viering werd een groot succes. De genodigden, gasten en leden, werden verwelkomd door de Muziekboot in de Singel, die ons met het luiden van 90 bellen in de stemming bracht. Na de openingstoespraken van de voorzitter en de directeur van het museum konden de genodigden de bijzondere expositie bezoeken. Ondertussen brachten twee sopranen op diverse plaatsen in het museum bekende aria's uit opera's ten gehore. Tot slot was er een feestelijke bijeenkomst.

Representatie van het bestuur en activiteiten van de leden en vrijwilligers

Op vele maandagochtenden was het vaste team van vrijwilligers in De Lakenhal te vinden om de post, zoals het Lakenhalnieuws, uitnodigingen voor tentoonstellingen namens het museum en berichten aan de leden te verzorgen. Ook was dit jaar de

Knipseldienst ijverig bezig. Het was wel hun laatste jaar en de dames werden door Christiaan Vogelaar op het kerstdiner, waarvoor zij uitgenodigd waren, zeer hartelijk voor hun jarenlange arbeid bedankt.

De tentoonstelling 'Leiden stad van boeken' werd op 21 februari geopend met 'een boekenbal' in Scheltema. Vrijwilligers werden opgeroepen om de audiotour voor de bezoekers van deze tentoonstelling te verzorgen. Als beloning ontvingen zij op 10 april de prachtige catalogus ten geschenke en een buitengewoon interessante rondleiding door mevrouw Jori Zijlmans, conservator Geschiedenis van Leiden.

Naar aanleiding van deze tentoonstelling hield Hans Heestermans op 2 maart voor de leden van de vereniging en andere belangstellenden een lezing over het door hem verzorgde en uitgegeven Leids woordenboek. Op 22 april waren de leden welkom op een avond georganiseerd rondom de botanische aquarellen van Janneke Brinkman. Hans Heestermans leidde de avond in onder de titel 'Maria Sybilla Merian en Linnaeus'; daarna droeg Mieke Lelyveld het gelijknamige gedicht van Bertus Aafjes voor. De avond werd besloten met een interview door Aukelien van Hoytema met Janneke Brinkman.

De Lakenhal organiseerde samen met het museum Boerhaave de tentoonstelling 'Kamerlingh Onnes. Een familie in koude en kunst'. Het was een opvallende happening mede door de gezamenlijke optocht van de genodigden van De Lakenhal naar museum Boerhaave en het daarop volgende feest.

De opening van de tentoonstelling van het beeldende werk van Jan Wolkers op 19 oktober, voorafgaande aan de feestelijke bijeenkomst in Scheltema, werd druk bezocht. Op 16 oktober verzorgde de heer Onno Blom, gastconservator, voor leden van de vereniging een rondleiding over deze tentoonstelling. Deze boeiende avond werd door de aanwezigen zeer gewaardeerd. Op de discussieavonden rondom Jan Wolkers kwam een redelijk aantal leden af. De avond waarop de heer Jacobs, mevrouw Emily Ansenk, directeur van de Kunsthal, en de aanwezigen van gedachten wisselden over Wolkers' beeldende werk, bereikte een bevredigend niveau.

Er waren het hele jaar door exposities, lezingen, concerten en discussieavonden waarvoor bestuur en leden werden uitgenodigd. Er was voor elk wat wils. En een bezoek aan De Lakenhal bleek weer zeer waardevol te zijn. Deze activiteiten waren voor de leden van onze vereniging vrij toegankelijk, omdat zij door hun lidmaatschapskaart automatisch toegang hadden tot het museum.

Op de openingen en de daaraan verbonden recepties en feestelijke maaltijden was het bestuur steeds vertegenwoordigd.

Interessant was de expositie van de complete Amphoracollectie ter gelegenheid van de viering van het 125-jarig bestaan van de Vereniging Rembrandt die ooit de aankoop daarvan mogelijk heeft gemaakt.

Het bestuur was onder andere ook vertegenwoordigd op de opening van de 'Week van de keramiek' op 25 oktober, waar de première plaats vond van de film 'Ravelli, een portret van een keramisch vormgever'.

Veel leden van de vereniging werden gesignaleerd op de studia generalia van de Leidse universiteit die tegelijk met de tentoonstelling 'Leiden Stad van boeken' georganiseerd waren.

Later in het jaar werd een middag georganiseerd waar de vrijwilligers geïnformeerd werden over de komende werkzaamheden in de winkel en in de kelders van het museum om een inventarisatie op te maken van de artikelen van en voor de museumwinkel.

Podiumdag op 8 november 2008

Apart dient gememoreerd te worden dat de vereniging zich heel duidelijk gemanifesteerd heeft op de podiumdag in de Hooglandse kerk tijdens de dag van de geschiedenis op 8 november. De vereniging leverde voor het organiseren van de Podiumdag zowel de voorzitter in de persoon van Alexander Geertsema, als de secretaris, ons actieve lid Louise Tromp, terwijl namens het bestuur ook Truus Kruyt een actieve bijdrage aan deze dag leverde.

Lakenhalnieuws

De vereniging werd in de redactie van het Lakenhalnieuws, zoals altijd, door Chantal van Lieshout vertegenwoordigd. De extra-editie ter gelegenheid van het 90-jarig bestaan van de vereniging oogstte veel waardering.

Conclusie

De conclusie van dit verslag kan niet anders luiden dan dat het een weerslag is van een dynamisch lustrumjaar, waarin veel activiteiten van en voor de vereniging georganiseerd werden. Er blijkt een hartelijke band te bestaan tussen de leden onderling en het personeel van De Lakenhal die elkaar talloze malen ontmoetten in De Lakenhal of in Scheltema.

De dynamiek en levenskracht van de vereniging moge blijken uit de slotzin van de 'Terugblik' van mevrouw Hamann uit het lustrumboekje: 'op naar het 100-jarig bestaan!'.